

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3170

Vragen van de leden **Kuik** (CDA) en **Bikker** (ChristenUnie) aan de Minister en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Gevaar loert voor Oekraïense vluchtelingen: «Prostitutie, gedwongen adoptie en uitbuiting»»* (ingezonden 31 maart 2022).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 17 juni 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2493.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Gevaar loert voor Oekraïense vluchtelingen: «Prostitutie, gedwongen adoptie en uitbuiting»»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke maatregelen worden genomen om te voorkomen dat Oekraïense vluchtelingen slachtoffer worden van uitbuiting en mensenhandel?

Antwoord 2

Gezamenlijk met de partners zet het kabinet in op zoveel mogelijk bewustwording voor gemeenten, particulieren en vluchtelingen zelf. Flyers en handreikingen met informatie over het risico van mensenhandel worden gedeeld met daarin ook informatie waar men terecht kan als er signalen zijn. Daarnaast wordt ingezet op samenwerking en informatie uitwisseling op internationaal en nationaal niveau. Dit gebeurt door regelmatig overleg met alle betrokken ketenpartners en organisaties binnen het maatschappelijk middenveld. Op internationaal niveau wordt informatie en signalen gedeeld binnen het Europol EMPACT-project mensenhandel.

Vraag 3 en 4

Ziet u ook het grote belang van coördinatie, registratie en screening van de opvang van Oekraïense vluchtelingen om toezicht te houden op goede opvang? Deelt u de mening dat een speciale opvangambassadeur hierbij een

¹ Telegraaf, 29 maart 2022.

rol kan spelen, iemand die overzicht heeft en houdt en kan (laten) ingrijpen als dat nodig is?

Wat is uw inschatting van de manier waarop dit nu is geregeld? Hoe kan dit worden verbeterd?

Antwoord 3 en 4

Ik onderschrijf het belang van een zo goed mogelijke identificatie, registratie en opvang van alle personen die uit Oekraïne vluchten op dit moment, en met name van kinderen vanwege hun kwetsbaarheid. Ook deel ik uw standpunt dat het toezicht op dit proces goed dient te worden ingericht. In de brieven van 17 maart en 26 april jl². heb ik u geïnformeerd dat voor de opvang van Oekraïense ontheemden een nieuwe opvangorganisatie is ingericht binnen het programma DG Oekraïne.

Via deze organisatie wordt, bij de verantwoordelijken voor dit proces, aandacht gevraagd voor deze kwetsbare groep.

Vraag 5 en 6

Ziet u ook het gevaar dat op de loer ligt als er onduidelijke regie en screening is in het geval dat particulieren zelf Oekraïners ophalen?

Op welke manier(en) wilt u de goede initiatieven stimuleren en tegelijkertijd de veiligheid van gevluchte Oekraïners waarborgen?

Antwoord 5 en 6

Deze particuliere initiatieven tonen de solidariteit van mensen in Nederland met Oekraïners en dat valt te prijzen. Het kabinet is blij met deze solidariteit. Tegelijk brengen deze initiatieven risico's met zich mee omdat mensen uit zicht kunnen raken en dat maakt dat het risico groter wordt dat er misbruik gemaakt kan worden van hun situatie. Het kabinet zet zich met de verschillende ketenpartners, zoals maatschappelijke organisaties (zoals het Rode Kruis en het Leger des Heils) en kerken in om ontheemden uit Oekraïne bewust te maken van de risico's op uitbuiting als ze bij particulieren gaan verblijven.

Dat wordt gedaan via informatievoorziening op verschillende momenten. CoMensha heeft met die partners een flyer opgesteld om ontheemden informatie te verstrekken rondom de gevaren van mensenhandel. Dit soort informatie wordt bijvoorbeeld gedeeld als ontheemden met de trein aankomen. Ook in de handreiking voor de gemeenten en de handreiking voor de particulieren wordt melding gemaakt van de risico's op mensenhandel en waar men terecht kan met meldingen dan wel vragen. Voorts heeft het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (hierna RIEC) een flyer opgesteld voor burgers waar informatie in staat. De flyers van CoMensha en het RIEC zijn gedeeld via rijksoverheid.nl om nog meer personen uit Oekraïne te informeren over mogelijke risico's van uitbuiting als zij bij particulieren verblijven.

Vraag 7 en 8

Herkent u de signalen dat op sociale media wordt gevraagd naar Oekraïense vrouwen voor de seksindustrie, maar ook naar huwelijkskandidaten?

Welke signalen zijn er tot nu toe gemeld en/of bekend? Welke acties kunnen hierop worden ingezet? Hoe werkt u samen met CoMensha, het Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel, en andere partners?

Antwoord 7 en 8

Het kabinet is in voortdurend overleg met overheidspartijen en NGO's die actief zijn in het domein mensenhandel. Het Expertisecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel (EMM) stelt een terugkerend nationaal (met aandacht voor de Europese situatie) Strategisch Intelligence Beeld op als het gaat om mensenhandel en mensensmokkel omtrent ontheemden vanuit Oekraïne. Het EMM is een samenwerking tussen de Politie, de Koninklijke Marechaussee, de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en het Openbaar Ministerie.

Zoals vermeld in het beeld van het EMM (d.d. 26 april 2022) zijn er op dit moment enkele tientallen incidenten geregistreerd waarbij sprake is van

² Kamerstuk 19 637, nr. 2834 en Kamerstuk 19 637, nr. 2887.

verdachte gedragingen. Deze registraties hebben onder meer betrekking op aangetroffen Oekraïense sekswerkers en personen die Oekraïense ontheemden benaderen op stations, in opvangcentra of op sociale media. Dit heeft vooralsnog tot één opsporingsonderzoek naar seksuele uitbuiting geleid. Daarnaast is er een aantal van die concrete meldingen bij CoMensha binnengekomen van ontheemden uit Oekraïne die mogelijk slachtoffer zijn geworden van mensenhandel. CoMensha biedt de nodige ondersteuning aan deze personen.

De organisaties betrokken bij de opvang zijn eveneens alert op signalen van mensenhandel- en smokkel. Zo wordt in de Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners en de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners hier aandacht aan besteed en zet het kabinet tevens in op bewustwording van ontheemden zelf middels informatiebrochures. Zie hiervoor het antwoord op vraag 5 en 6.

Vraag 9

Mensenhandel is een haaldelict, maar in hoeverre wordt ook actief gezocht naar uitbuiting van Oekraïense vluchtelingen? Wordt hierbij ook specifiek naar branches gekeken?

Antwoord 9

Alle instanties zijn alert op signalen van mogelijke situaties van arbeidsuitbuiting, ook ten aanzien van Oekraïense ontheemden. Het kabinet acht het van groot belang dat deze groep vreemdelingen – zoals iedereen in Nederland – tegen goede arbeidsvoorwaarden en onder goede arbeidsomstandigheden kunnen werken. Deze vrijstelling beperkt zich in eerste instantie tot het verrichten van arbeid in loondienst. Hierdoor zijn de vreemdelingen naar verwachting beter beschermd tegen uitbuiting en misstanden zoals onderbetaling. Het kabinet acht het van belang dat er goed zicht is op de mensen die in Nederland arbeid verrichten. Daarom geldt voor werkgevers een meldplicht als zij Oekraïners in dienst (willen) nemen.

Ook houdt de Nederlandse Arbeidsinspectie regulier toezicht op de naleving van de arbeidswetten. Zij betreft alle beschikbare informatie en geeft waar mogelijk opvolging aan meldingen van misstanden.

In dat kader heeft er op 21 april een actiedag plaatsgevonden van de een aantal eenheden van politie, de NLA en de KMar, die zich richtte op het voorkomen en opsporen van mensenhandel en mensensmokkel, onder andere in relatie tot ontheemden uit Oekraïne. De overige politie-eenheden stonden paraat om eventuele signalen op te volgen. Ter voorbereiding op de actiedag heeft het EMM een overzicht van hotspots opgesteld die mogelijk interessant zouden zijn om inzet op te plegen. Er zijn fysieke en online controles geweest en er zijn – op een enkele melding na – geen signalen van mensenhandel of -smokkel aangetroffen.

Vraag 10

Kunt u aangeven op welke termijn de Europese Commissie met een plan komt om mensenhandel en uitbuiting van vluchtelingen te voorkomen?

Antwoord 10

De Commissie heeft op 11 mei jl. een Europees plan van aanpak mensenhandel van Oekraïense ontheemden gepresenteerd. Hierin zijn verschillende suggesties opgenomen die uitgevoerd zullen worden door de EU-instanties en agentschappen dan wel door de lidstaten zelf.